

Fyn faar en lige saa udmærket Leder, som de andre Forsøgsstationer have, vil det kunne være særligt vejledende for Fynboerne, fordi dette gode og frugtbare Land har en mere ensartet Jordbund, end Tilfældet er i Jylland, hvor der er meget forskellig og vekslende Jordbund. Det er gode og paalidelige Oplysninger, Landmanden har Krav paa og trænger til, og de kunne netop faas gennem det, der kommer frem paa vore Forsøgsstationer, naar Landmændene selv have den tilstrækkelige Selvtænkning. Jeg tillader mig derfor at henlede saavel den højtærede Landbrugsministers som det høje Tings Opmærksomhed herpaa. Navnlig have de fynske Landboforeninger vist, at Planteavlens Fremme ligger dem meget paa Sinde. Jeg ved vel, at denne Sag før har været draget frem i dette Ting, nemlig i Samlingen 1900—1901. Men at der ikke den Gang fremkom noget Resultat, skyldes vistnok, saa vidt jeg har kunnet skønne af de da førte Forhandlinger, ikke saa meget, at man var imod Forsøgsstationer i og for sig, som det skyldtes andre Aarsager, og jeg vil derfor haabe, at Tiden nu maa være kommen til, at dette Ønske og efter min Mening berettigede Krav maa blive opfyldt. Jeg henstiller derfor at der allerede paa dette Aars Finanslov indsættes de fornødne Bevillinger.

Saa vil jeg tillade mig at henlede Opmærksomheden paa et Forhold, som jeg synes hører til dem, som Venstre og den Regering, der er udgaaet fra Venstre, er kaldet til at ændre. Paa andre Omraader har Regeringen vist sig i Besiddelse af god Villie til at søge Grundlovens Bud og Løfter førte ud i Livet, og jeg haaber, at den samme gode og faste Villie vil gøre sig gældende paa dette Omraade. I Grundlovens § 93 staar der: Intet Len, Stamhus eller Fideikommiss kan for Fremtiden oprettes. Det skal ved Lov nærmere ordnes, hvorledes de nu bestaaende kunne overgaa til fri Ejendom. Heri ligger der, hvad der ogsaa er ærede Medlemmer bekendt, at disse Godser ikke besiddes som fri Ejendom. Men jeg synes, at man kan se saaledes paa dette Forhold, at det er for stort et Indgreb i den personlige Frihed, at Staten vil fraskrive disse Stamhus- og Fideikommissgodsejere Raadigheden og fraskrive dem Retten til at bruge deres Mamon, som det synes dem bedst. Det er højst urigtigt, at der fremdeles hviler saadanne Baand paa disse Mennesker i Modsætning til alle andre Mennesker. Det er at vise dem for stor en Mistillid og at til-

lægge Bevarelsen af disse store samlede Godser og Herligheder større Betydning, end de efter min Mening have. Jeg mener, at hvis der blandt disse Stamhus- og Fideikommissbesiddere var Mennesker, der havde den Forstaaelse, at Pengene ere runde for at de kunne rulle, burde de have fuld Frihed til at lade dem rulle, saa længe de have nogen. Staten bør ikke vedblivende indskrænke deres personlige Raadighed over deres Gods ved at sætte dem under Administration, naar det gaar ned ad Bakke og sætte dem til at leve af smaa 20—30,000 Kr. og en lille Herregaard. Besidderne bør have Lov til at sælge af det dem underliggende Fæstegods, saadan som alle andre Mennesker have Lov til. Og der er ingen Mening i at give dem en Undtagelsesstilling længere. Skulde det i nogle Tilfælde føre til, at der blev solgt en Del Fæstegods, vilde jeg hilse det som den allerbedste Følge af, at Budet i § 93 skete Fyldest. Det nuværende Forhold maa altsaa betragtes enten som en Indskrænkning i disse Menneskers Raadighed over deres Gods, og som gode Frihedsmænd maa vi finde det forkasteligt og maa unde dem den samme Ret til at raade over deres Gods, som jeg selv ønsker at have over det mindre, jeg kalder mit. Eller ogsaa maa det betragtes saaledes, at Samfundet finder det nødvendigt at holde disse store Godser sammen, finder det nødvendigt for Samfundets Velfærd og mange Menneskers Lykkes Skyld. Men heller ikke denne Betragtning finder jeg rigtig. Jeg vilde finde det mange Gange bedre, om de deltes i mindre Ejendomme. Og navnlig finder jeg det Forhold uheldigt, der ofte finder Sted ved vore Stamhuse og Fideikommiss, at Besidderne ikke ville sælge Fæstegods. Det er i høj Grad Tilfældet i min Kreds. Følgen deraf er, at der er flere Sogne, tidt ved Siden af hverandre, hvor der ikke kan blive flere Hjem, end der en Gang er. Der er Gaarde paa 4—6 Tdr. Hartkorn og Huse med lidt eller saa godt som ingen Jord til, og derimellem er der ingen Overgang. Dette anser jeg for et i flere Henseender meget uheldigt Forhold. Det kan paa disse Egne betragtes som en social, politisk og økonomisk Ulykke. Hvor Fæstegodset ikke kan købes, kan der ikke blive flere Hjem. Paa saadanne Egne, hvor Gaardene ikke kunne deles, er Befolkningstilvæksten henvist til at vandre bort, og der kan heller ikke en saa udmærket Lov som Loven om Husmandslodder komme til Anvendelse, fordi der ingen